

Gündelik Yaşamda Tahakküm ve Demokratik Toplum Arayışı

Sümeyye Boz

Kadın Bedeni Üzerinden
Kurulan Savaş:
Cinsiyetlendirilmiş Şiddet,
Hafıza, Dayanışma ve İnşa

Derya Akyol

Doğadan Topluma
Yayılan Yıkım

Sevcan Kadiroğlu

Özel Savaş Politikaları
Karşısında Demokratik
Toplumu İnşa Etmek

Funda Demir Bozkurt

İmam Hatipler, Müfredat
ve Milliyetçi-Dinci Eğitim:
"Makul Öğrenci"den
"Makul Kadın"a

Simge Yardım

Eğitim Emekçileri
Geleceği ve Haklarını
Savunuyor



İÇİNDEKİLER

- 1** Kadın Bedeni Üzerinden Kurulan Savaş:
Cinsiyetlendirilmiş Şiddet, Hafıza, Dayanışma ve İnşa
Sümeyye Boz
- 6** Doğadan Topluma Yayılan Yıkım
Derya Akyol
- 10** Özel Savaş Politikaları Karşısında Demokratik Toplumu
İnşa Etmek
Sevcan Kadiroğlu
- 15** İmam Hatipler, Müfredat ve Milliyetçi-Dinci Eğitim: “Makul
Öğrenci”den “Makul Kadın”a
Funda Demir Bozkurt
- 24** Eğitim Emekçileri Geleceği ve Haklarını Savunuyor
Simge Yardım

Kadın Bedeni Üzerinden Kurulan Savaş: Cinsiyetlendirilmiş Şiddet, Hafıza, Dayanışma ve İnşa

Sümeyye Boz-9 Ağustos 2026



Bosna-Hersek'ten Ruanda'ya, Irak'tan Suriye'ye kadar pek çok çatışmada kadın bedenine yönelik sistematik saldırılar belgelenmiştir. Birleşmiş Milletler'in çatışmalarda cinsel şiddete ilişkin raporları, tecavüzün, çıplak teşhirin ve cenazeye yönelik kötü muamelenin birçok durumda bireysel taşkınlıklar değil, toplumu yıldırmaya yönelik savaş yöntemleri olarak kullanıldığını ortaya koymaktadır

Savaşlar yalnızca toprakların, sınırların ya da siyasal iktidarların çatışması değildir. Aynı zamanda bedenler üzerinde kurulan tahakkümün, korkunun ve sembolik egemenliğin yeniden üretildiği süreçlerdir. Bu bedenler arasında kadın bedeni ise tarih boyunca özel bir hedef hâline gelmiştir. Tecavüz, çıplak teşhir, işkence, cenazeye yönelik kötü muamele, saç kesme ya da bedenin kamusal alanda aşağılanması... Tüm bunlara savaşın tesadüfi sonuçları olarak bakılamaz. Çünkü çoğu zaman bilinçli olarak karşı tarafa mesaj vermeyi amaçlayan cinsiyetlendirilmiş şiddet biçimleridir. Bu nedenle kadın bedenine yönelen saldırıları bireysel hak ihlalleri olarak yorumlayabilmenin yanında, toplumsal hafızayı, kolektif direnişi ve kadınların kamusal varlığını hedef alan siyasal pratikler olarak da değerlendirmek gerekir.

Uluslararası insan hakları hukuku, çatışma koşullarında ölümlerin onuruna saygı gösterilmesini açık biçimde düzenler. Cenevre Sözleşmeleri ve ek protokoller, çatışmanın taraflarına ölümlerin aşağılanmasını, teşhir edilmesini ve insan onurunu zedeleyen uygulamaları yasaklar. Ancak savaş pratiği, vicdanın, ahlakın ve hukukun

sınırlarını aşan sayısız örnek üretmeye devam etmektedir. Özellikle kadın savaşçıların bedenleri üzerinde gerçekleştirilen aşağılayıcı eylemler; ölen kişiyle birlikte, onun temsil ettiği siyasal ve toplumsal kimliği de hedef alan sembolik şiddet biçimleri olarak ortaya çıkmayı sürdürmektedir.

Türkiye’de bu tartışmaların en görünür ve çarpıcı örneklerinden biri, 2015 yılında Muş’un Varto ilçesinde yaşamını yitiren Kevser Eltürk’ün, bilinen adıyla Ekin Wan’ın kamuoyuna yansıyan görüntüleri olmuştur. Ölümünden sonra bedeninin çıplak biçimde teşhir edildiğini gösteren fotoğraflar, insan hakları örgütlerinin, kadın hareketlerinin ve çok sayıda hukukçunun da sert tepkisine neden olmuş; olayın ardından yürütülen tartışmalar, cenazeye yönelik muamelenin yalnızca bireysel bir ihlal olmadığını, kadın bedeninin savaşın psikolojik araçlarından biri hâline getirildiğini yeniden görünür kılmıştı.

Kadın hareketleri, bu olayı değerlendirirken önemli bir noktaya işaret etmiştir: Ekin Wan’ın bedeninin hedef alınmasındaki asıl neden, silahlı ya da siyasal mücadelede yer alan kadın öznesidir. Erkek egemen savaş mantığı açısından silahlı bir kadın, yalnızca “düşman” değildir; aynı zamanda korumaya çalıştıkları ataerkil cinsiyet düzenini bozan bir figürdür. Bu nedenle ölüm sonrasında dahi beden üzerinde kurulan tahakküm, erkek egemenliğinin yeniden tesis edilmesine yönelik şov ve mesaj niteliği taşımaktadır.

Feminist kuram bu durumu, bedenin siyasal bir metne dönüştürülmesi olarak açıklar. Michel Foucault’nun iktidarın beden üzerindeki disiplinine ilişkin çözümlemeleri ile Judith Butler’ın kırılganlık ve yas politikalarına dair tartışmaları birlikte düşünüldüğünde, savaşta beden yalnızca biyolojik bir varlık olmaktan çıkar; iktidarın mesaj bıraktığı bir alana dönüşür. Kadın bedeni ise bu mesajın cinsiyetlendirilmiş taşıyıcısı olur. Çünkü ataerkil savaş kültürü, kadının yalnızca yaşamını değil, ölümünü de denetlemek ister. İşte tam burada nekropolitika ve nekroiktidardan söz edilmelidir.

Bu durum yalnızca Türkiye bağlamına özgü değildir. Bosna-Hersek’ten Ruanda’ya, Irak’tan Suriye’ye kadar pek çok çatışmada kadın bedenine yönelik sistematik saldırılar belgelenmiştir. Birleşmiş Milletler’in çatışmalarda cinsel şiddete ilişkin raporları, tecavüzün, çıplak teşhirin ve cenazeye yönelik kötü muamelenin birçok durumda bireysel taşkınlıklar değil, toplumu yıldırmaya yönelik savaş yöntemleri olarak kullanıldığını ortaya koymaktadır. Zihniyet değişmiyor. Coğrafyalar değişiyor, failler değişiyor; fakat kadın bedenini savaş ganimeti olarak gören erkek egemen akıl kendisini yeniden üretiyor. Bu nedenle Ekin Wan’dan Rojava’da yaşamını yitiren kadın savaşçılara uzanan çizgi, söz

konusu hareketler açısından birbirinden kopuk olaylar değil; kadın bedenini savaşın mesaj alanına dönüştüren ortak zihniyetin tezahürleri olarak okunmalıdır.

Burada dikkat çekici olan bir diğer nokta ise kadınların yalnızca mağdur olarak değil, özne olarak görünür olmasıdır. Çünkü savaş anlatıları çoğu zaman kadınları korunması gereken pasif figürler şeklinde tasvir eder. Oysa kadın savaşçılar, gazeteciler, sağlık emekçileri, insan hakları savunucuları ve sivil kadınlar; savaşın içinde farklı biçimlerde özneleşmektedir. Tam da bu nedenle bedenlerine yönelen şiddet, onların bu özne konumunu cezalandırmaya yönelik sembolik bir anlam taşımaktadır.

Dolayısıyla mesele yalnızca ölü bedenlere saygı gösterilmesi değildir. Mesele, kadınların siyasal varlığını ölüm sonrasında dahi aşağılayarak görünmez kılmaya çalışan cinsiyetçi savaş kültürünün teşhir edilmesidir. Bu kültür sürdüğü sürece kadın bedenine yönelik saldırılar münferit olaylar olarak değil, erkek egemen savaş siyasetinin yeniden ürettiği yapısal bir sorun olarak varlığını koruyacaktır.

Rojava’da yaşanan son olaylar da bu konuları yeniden gündeme taşıdı. Çatışmalarda yaşamını yitiren bazı kadın savaşçıların naaşlarına yönelik kötü muamele iddiaları ve sosyal medyaya yansıyan görüntüler, uluslararası insan hakları kuruluşları tarafından soruşturma çağrısıyla yankı buldu. Özellikle bir kadın savaşçının ölümünün ardından bedeninin yüksek bir binadan aşağı atıldığını gösteren görüntüler, savaş hukukunun ve insan onurunun ihlali bağlamında geniş yankı uyandırdı. Benzer biçimde, bir başka kadın direnişçinin saç örgüsünün kesilerek “ganimet” gibi dolaşıma sokulduğunu gösteren görüntüler, kadın kimliğine yönelik simgesel bir saldırı olarak değerlendirildi.

Saç, kadınlık tarihi boyunca yalnızca estetik bir unsur olmamıştır. Pek çok kültürde hafızanın, kimliğin, yasin ve direncin sembollerinden biri olmuştur. Bu nedenle savaşlarda saçın kesilmesi, çoğu zaman yalnızca bedensel bir müdahale olarak görülmez; kişiliği silmeye, özneyi aşağılamaya ve toplumsal hafızayı yaralamaya yönelik bir pratik olarak okunur. İkinci Dünya Savaşı sonrasında Fransa’da işgal güçleriyle ilişki kurduğu iddia edilen kadınların saçlarının kamusal alanda kesilmesi ya da IŞİD’in Êzidi kadınlara yönelik uygulamaları, bu sembolik şiddetin tarihsel örnekleri arasında sayılabilir.

Kadın hareketlerinin yıllardır vurguladığı gibi, savaşın en görünür yüzü silahlar olsa da en kalıcı izi çoğu zaman bedenlerde ve hafızalarda bırakılır. Bu nedenle kadın bedenine yönelik her saldırı, yalnızca bir insan hakları ihlali olarak görülemez; aynı zamanda

toplumsal belleğe, kadınların siyasal varlığına ve ortak yaşam umuduna yönelmiş bir saldırdır.

Yukarıda değindiğim Rojava’da bir kadın savaşçının saç örgüsünün kesilmesine ilişkin görüntülerin ardından gelişen “saç örme” dayanışması ise tam da bu nedenle önemli bir karşı anlatı üretti. Kadınlar, dünyanın farklı kentlerinde saçlarını örerek fotoğraflar paylaşp örgünün yalnızca estetik bir tercih olmadığını gösterdi; onu ortak hafızanın ve direnişin sembolü olarak yeniden kurdu. Bir saç örgüsü, savaşın hesap edemeyeceği kadar güçlü bir dile dönüştü. Bir kadının örgüsünü keserek hafızayı koparmak isteyenler, dünyanın dört bir yanında binlerce kadının aynı örgüde buluşacağını hesap edemedi.

Çünkü kadın hafızası tekil değildir; birbirine eklenir. Bir kadının kesilen saçını başka bir kadın kendi saçında yeniden örer. Savaşın koparmaya çalıştığı bağ, kadın dayanışmasıyla yeniden kuruldu. Sembolik şiddetin hedef aldığı beden, bu kez kolektif dayanışmanın taşıyıcısına dönüştü. Böylece aşağılamayı amaçlayan eylem, kadınlar arasında yeni bir siyasal ve duygusal bağın kurulmasına vesile oldu. İktidarın unutturmak ya da aşağılamak istediği bedenler, kolektif hafıza içerisinde yeni anlamlar kazandı. Yas bireysel olmaktan çıkıp kamusal ve siyasal bir niteliğe büründü. Kadın dayanışması ile değersizleştirilmeye çalışılan yaşamların ve ölümlerin kamusal olarak görünür kılınması sağlandı.

Kürt Halk Önderi Abdullah Öcalan’ın kadın özgürlüğü, demokratik toplum ve sosyalizm üzerine geliştirdiği değerlendirmelerde de kadın, toplumsal dönüşümün asli kurucu gücü olarak tanımlanır; demokratik bir toplumun kadın özgürlüğü olmaksızın inşa edilemeyeceği düşüncesi ısrarla vurgulanır. Kürt siyasal hareketi içindeki kadın yapılarının barış siyasetini neden kadın özgürlüğüyle birlikte düşündüğünü anlamak açısından da önemli bir referans çerçevesi sunmaktadır. Çünkü kadınların yalnızca savaşın mağduru olmadığı, barışın kurucu öznesi olduğu fikri, bu yaklaşımın temel dayanaklarından biridir. Kadın özgürlüğünü demokratik toplumun ölçüsü olarak gören paradigma tam da burada anlam kazanıyor. Çünkü kadın bedeninin savaşın ilk hedefi olması tesadüf değilse, kadın özgürlüğünün barışın ilk koşulu olması da tesadüf değildir.

Bu bakımdan Ekin Wan’ın bedenine yönelen aşağılamadan Rojava’da kadın savaşçıların naaşlarına yönelik saldırılara, oradan saç örgülerinde cisimleşen uluslararası kadın dayanışmasına uzanan çizgi, aynı zamanda başka bir geleceğin de işaretidir. Eğer kadın bedeni savaşın üzerinde hüküm kurmaya çalıştığı ilk alanlardan biri ise kadın iradesi de barışın ve demokratik toplumun inşa edileceği ilk zemindir.

Tam da bu nedenle bugün yeni eşiği aşacak olan asli toplumsal dinamik kadınlardır. Çünkü demokratik bir toplum kadınlar olmadan kurulamayacağı gibi, kalıcı bir barış da kadınların kurucu iradesi olmadan inşa edilemez. Erkek egemen savaş aklı yüzyıllardır bedenleri parçalayarak iktidarını sürdürmeye çalışırken, kadınlar yaşamı birbirine ekleyerek, dayanışmayı büyüterek ve toplumsal hafızayı koruyarak başka bir siyaset imkânını üretmektedir.

Önümüzde duran eşik tam da budur: ölüm kültürünün karşısına yaşamı, inkârın karşısına çoğulluğu, savaşın karşısına demokratik toplumu koyabilmek. Bu eşiği aşacak irade, yalnızca barışı talep eden değil; barışı gündelik yaşamın her alanında ilmek ilmek örebilecek toplumsal güce sahip olan kadınların ortak iradesidir.

Bu nedenledir ki geleceğin demokratik cumhuriyeti de demokratik toplumu da en güçlü temellerini kadınların kurduğu barış siyasetinden alacaktır. Belki de tam bu yüzden barışın en kalıcı özneleri yine kadınlar olacaktır; çünkü onlar yalnızca yıkımın tanıkları olmadılar. Yaşamı yeniden kurmanın tarihsel hafızasını da taşıyan öznelerdir.

Bugün yeni bir eşikteyiz. Bu eşik yalnızca silahların susacağı bir zamandan ibaret olmayan; erkek egemen savaş aklının yerine yaşamı koyacak olan demokratik toplumun eşiğidir. Bu yolu en iyi bilenler ise bedenleri savaşın hedefi hâline getirilen kadınlardır. Belki de bu yüzden barış en çok kadınların ellerinde çoğalacak; tıpkı bir saç örgüsü gibi, ilmek ilmek, birbirine eklenerek.

Doğadan Topluma Yayılan Yıkım

Derya Akyol-9 Ağustos 2026



Maden projeleri, GES'ler ve HES'ler, barajlar, orman kısımları ve güvenlik politikaları nedeniyle meralar, yaylalar, su varlıkları ve ormanlar kullanım dışı kalmaktadır. Bunun yanı sıra endüstriyel tarım politikaları ve sermaye lehine yeniden yapılandırılan tarımsal üretim modeli, küçük üreticilerin üretimden dışlanmasına ve kendi topraklarında geçimlerini sağlayamaz hâle gelmelerine neden olmaktadır

Yaşam alanları ortadan kaldırıldığında yalnızca mekânlar mı yok olur?

Ekolojik yıkımdan söz edildiğinde çoğu zaman kesilen ağaçları, kuruyan dereleri, yok edilen ormanları ve kirletilen suları konuşuruz. Oysa doğaya yönelik her müdahale, görünen tahribatın ötesinde çok daha derin sonuçlar üretir. Doğa, yalnızca üzerinde yaşadığımız bir alan değil; canlı ve cansız varlıkların karşılıklı etkileşim ve bağımlılık ilişkileri içinde var olduğu bütünlüklü bir sistemdir. Bu sistemin herhangi bir unsuruna yönelen müdahale, yalnızca ekosistemi değil; toplumsal ilişkileri, kültürel belleği, üretim biçimlerini ve geleceği de etkilemektedir. Tam da bu nedenle bugün “ekolojik yıkımdan” değil, “ekokırımdan” söz edilmektedir. Ekokırım, yalnızca doğanın değil; yaşamı oluşturan tüm unsurların hedef alınmasıdır.

Doğanın metalaştırılması ve sermaye birikiminin nesnesi hâline getirilmesi, kapitalist sistemin ontolojik zeminini oluşturmaktadır. Bu nedenle doğa, kapitalizm açısından el konulacak, denetim altına alınacak ve kâra dönüştürülecek bir birikim alanı olarak görülmektedir. Günümüzde neoliberal politikalar ve sermaye lehine oluşturulan hukuki düzenlemelerle bu süreç çok daha kapsamlı ve sistematik bir biçimde

derinleştirilmektedir. Sermayenin çıkarlarını gözeten yasal düzenlemeler ve devlet politikalarıyla dağlardan ormanlara, meralardan akarsulara kadar neredeyse el uzatılmayan hiçbir yaşam alanı bırakılmamaktadır. “Kalkınma”, “enerji”, “güvenlik” ve “kamu yararı” söylemleri eşliğinde vadiler, meralar, ormanlar ve su varlıkları yerli ya da ulusötesi sermayenin kullanımına açılmaktadır.

Kapitalist sistemin yapısal mantığı, Kürdistan’da ulusal tahakküm politikalarıyla da birleşerek çok daha katmanlı bir yıkım üretmektedir. Bu coğrafyada ekolojik yıkımı yalnızca sermayenin doğa üzerindeki saldırısı olarak okumak eksik kalacaktır. Maden projeleri, barajlar, güvenlik gerekçesiyle gerçekleştirilen orman kıyımları, enerji yatırımları ve müştereklerin şirketlere açılması; yalnızca ekolojik dengeyi tahrip etmemekte, aynı zamanda bir halkın yaşamsal mekânlarını, üretim biçimlerini ve toplumsal belleğini de hedef almaktadır. Bu nedenle Kürdistan’da ekolojik yıkım, kapitalist sömürünün yanı sıra hâkim ulusun tahakküm politikaları içinde değerlendirilmesi gereken bir ekokırım pratiği olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kürdistan’da ekolojik yıkımın en ağır sonuçlarından biri, insanların kendi coğrafyalarında varlıklarını sürdürebilme olanaklarının ortadan kaldırılmasıdır. Kürdistan’da göç, tarihsel olarak iskân politikaları, zorunlu yerinden etmeler, köy boşaltmaları ve asimilasyon uygulamalarıyla şekillenen uzun soluklu bir devlet pratiğidir. Bugün ise bu süreç, ekolojik yıkım politikalarıyla yeni biçimler kazanarak sürdürülmektedir. Ekolojik alanların tahrip edilmesi, insanların yalnızca kendi toprağında üretme ve geçinme imkânını değil; barınma, beslenme, suya erişim, kültürel ve toplumsal ilişkilerini sürdürme gibi varoluşun temel unsurlarını da ortadan kaldırmaktadır. Sonuçta yaşamı sürdürme imkânı ortadan kalkmakta, göç bir tercih olmaktan çıkıp zorunlu bir hayatta kalma mücadelesine dönüşmektedir.

Dolayısıyla zorunlu göç, yalnızca insanların yaşadıkları coğrafyayı terk etmesi anlamına gelmemekte; aynı zamanda o coğrafyayla kurdukları tarihsel, kültürel ve toplumsal bağların da kopmasına yol açmaktadır. Doğup büyüdüğü, üretim yaptığı ve kültürünü yaşattığı coğrafyadan koparılan insanlar, yalnızca mekânsal olarak yer değiştirmemekte; dilinden, hafızasından, kolektif yaşamından da uzaklaşmaktadır.

İnsanların doğayla kurduğu ilişki, yalnızca kullanım ya da geçim ilişkisi değildir. Yaşam alanları; üretimin, dayanışmanın, kültürel aktarımın ve hafızanın şekillendiği mekânlardır. İnsanlar, yaşadıkları coğrafyada yalnızca yaşamlarını sürdürmez; aynı zamanda

kimliklerini, aidiyetlerini ve toplumsal varoluşlarını da bu coğrafyayla kurarlar. Birlikte yaşam, yalnızca insanların aynı coğrafyayı paylaşması anlamına gelmez. İnsanların, hayvanların, bitkilerin, su varlıklarının ve toprağın karşılıklı bağımlılık ilişkileri içinde var olduğu tarihsel ve ekolojik bir yaşam örgütlenmesini ifade eder.

İnsan ile doğa arasındaki ilişki toprağı kullanmanın çok ötesindedir. 2018 yılında zorla yerinden edilen Efrîn halkı, yıllar sonra yaşam alanlarına döndüğünde yalnızca savaşın izleriyle değil; talan edilmiş yaşam alanları, kesilmiş zeytin ağaçları ve yok edilmiş ekolojik varlıklarla da karşılaşmıştır. Bir Efrînlinin, “Ağaçlar da insanın evladı gibidir. Tüm ağaçlarımızı kesmişler.” sözleri, insan ile doğa arasında kurulan ilişkinin belleğe, aidiyete ve ortak yaşama dayandığını göstermektedir. Benzer tanıklıklar, ekolojik yıkımın yaşandığı birçok yerde de karşımıza çıkmaktadır. Orman yangınlarının ardından kadınların, yanan ağaçlara, otların arasında can veren böceklerle, kaplumbağalara ve diğer canlılara ağıt yaktıklarına tanık olduk. Kırsal alanlarda yıkım projelerine karşı çıkan insanların sıkça dile getirdiği “Bizim yaşamımız bu topraklar.” ve “Topraklarımızı terk etmeyeceğiz; gidecek başka bir yerimiz yok.” sözleri de aynı ilişkinin yansımasıdır. Bu örnekler, ekolojik duyarlılığın dışarıdan edinilmiş bir çevre bilincinden değil; yaşamın doğayla birlikte kurulduğu tarihsel deneyimden beslendiğini göstermektedir.

Ancak ekolojik yıkımın yarattığı sonuçlar her zaman doğrudan göçle sonuçlanmamaktadır. Başka bir yerde yeniden yaşam kurma olanağına sahip olmayan insanlar, kendi topraklarında giderek ağırlaşan yaşam koşulları altında varlıklarını sürdürmeye çalışmaktadır. Maden projeleri, GES’ler ve HES’ler, barajlar, orman kısımları ve güvenlik politikaları nedeniyle meralar, yaylalar, su varlıkları ve ormanlar kullanım dışı kalmaktadır. Bunun yanı sıra endüstriyel tarım politikaları ve sermaye lehine yeniden yapılandırılan tarımsal üretim modeli, küçük üreticilerin üretimden dışlanmasına ve kendi topraklarında geçimlerini sağlayamaz hâle gelmelerine neden olmaktadır. Suyu, otlaklara ve ortak kullanım alanlarına erişimin sınırlandırılması, insanların kendi topraklarında yaşamlarını sürdürmesini her geçen gün daha da güçleştirmektedir. Bu nedenle kimi üreticiler, yaşadıkları coğrafyayı terk etmeseler bile geçimlerini sağlayabilmek için yılın bir bölümünde mevsimlik tarım işçisi olarak başka kentlere gitmek zorunda kalmaktadır. Böylece kendi toprağında geçimini sağlayamayan insanlar, başka coğrafyalarda düşük ücretler, iş cinayetleri, ırkçı saldırılar ve insanlık dışı çalışma koşullarının hüküm sürdüğü en güvencesiz emek biçimlerine mahkûm edilmektedir.

Ekolojik sistem nasıl karşılıklı bağımlılık ilişkileri içinde var oluyorsa, toplumsal yaşam da kolektif emek, dayanışma ve ortak yaşam pratikleriyle varlığını sürdürmektedir. Sonuçta ekokırım, yalnızca doğayı değil; ortak yaşamın toplumsal dokusunu da hedef almaktadır. Yaşam alanlarının tahrip edilmesi, insanların birlikte üretme, dayanışma geliştirme ve kolektif yaşamı sürdürme pratiklerini zayıflatırken, toplumsallığı da giderek çözmektedir. Ancak bu süreç toplumun bütün kesimlerini aynı biçimde etkilemez. Toplumsal cinsiyet eşitsizlikleri nedeniyle kadınlar, yaşamın sürdürülmesine ilişkin sorumlulukları daha fazla üstlendikleri için ekolojik yıkımın sonuçlarını daha derin biçimde deneyimlemektedir. Suya, gıdaya ve yaşamsal ihtiyaçlara erişimin zorlaşması, kadınların bakım yükünü artırırken bilgi ve deneyimlerini, dayanışma ağlarını ve toplumsal yaşam içindeki kurucu rollerini de zayıflatmaktadır. Bu nedenle ekokırım, toplumsal cinsiyet eşitsizliklerini derinleştirirken kadınların emeğini, bilgi ve deneyimlerini ve ortak yaşamı ayakta tutan dayanışma ilişkilerini de hedef almaktadır.

Ekolojik yıkımın toplumsal etkileri, doğaya yönelik uygulamaların yalnızca çevresel sonuçlar doğurmadığını açıkça göstermektedir. Yaşam alanlarının tahrip edilmesi; üretim biçimlerinden göçe, kültürel hafızadan toplumsal ilişkilere kadar yaşamın bütününe dönüştürmektedir. Bu nedenle ekokırımı anlamak, doğa ile toplum arasındaki koparılamaz ilişkiyi birlikte değerlendirmeyi gerektirmektedir.

Bugün Kürdistan’da yürütülen barış ve demokratik toplum tartışmaları, yaşamın nasıl yeniden inşa edileceği sorusunu da gündeme taşımaktadır. Bu tartışmalar içinde ekoloji, giderek daha fazla gündemimize giren başlıklardan biri hâline geldi. Çünkü toplumsal insanın ekolojik bir perspektiften bağımsız düşünülmesi mümkün değildir. Doğayla kurulan ilişkinin yeniden düşünülmediği, yaşam alanlarının korunmadığı ve ekolojik yıkımın durdurulmadığı bir yerde toplumsal yeniden inşa da eksik kalacaktır.

Özel Savaş Politikaları Karşısında Demokratik Toplumu İnşa Etmek

Sevcan Kadiroğlu-9 Ağustos 2026



Özel savaş politikaları bireyi yalnızlaştıran, toplumsal bağları zayıflatan ve ortak hafızayı parçalayan süreçler yaratırken; demokratik toplum bunun karşısında dayanışmayı, özgür iradeyi, ortak üretimi ve birlikte yaşamı güçlendirmeyi esas alır

Savaşlar çoğu zaman silahların, orduların ve cephelerin karşı karşıya geldiği mücadeleler olarak tanımlanır. Oysa modern dünyada çatışmanın en etkili biçimleri her zaman gözle görünür değildir. Bir toplum yalnızca askerî yöntemlerle değil; eğitim, medya, ekonomi, kültür, hukuk ve gündelik yaşam pratikleri üzerinden de dönüştürülebilir. Mücadele yalnızca çatışma anlarında değil, insanların nasıl düşündüğü, neye inandığı, neyi doğal ve kaçınılmaz kabul ettiği, kendi kimliğini ve geleceğini nasıl tasavvur ettiği üzerinden de yürütülür.

Siyasal literatürde ve farklı politik tartışmalarda “özel savaş” olarak ifade edilen yöntemler tam da bu görünmeyen alana işaret eder. Bunlar yalnızca güvenlik politikalarıyla sınırlı olmayan, toplumsal yaşamın farklı alanlarına nüfuz eden, insanın zihnine, duygularına, kimliğine ve toplumsal ilişkilerine yönelik çok boyutlu müdahalelerdir.

Bu müdahalelerin etkisi kimi zaman büyük kırılmalardan çok, gündelik hayatın içinde sıradanlaştırılan küçük değişimlerde görünür hâle gelir: Bir çocuğun ana dilini konuşurken çekinmesi, bir gencin geleceğine ilişkin umudunu kaybetmesi, bir kadının bedeninin tüketim nesnesine indirgenmesi, insanların birbirine duyduğu güvenin

zayıflaması ya da bir toplumun kendi geçmişiyle bağının kopması... Toplumsal çözölme çoğu zaman tam da bu küçük fakat süreklilik taşıyan aşınmalar üzerinden ilerler.

Antonio Gramsci'nin hegemonya kavramı, bu süreci anlamak açısından önemli bir düşünsel çerçeve sunar. Gramsci'ye göre iktidar yalnızca zor aygıtları aracılığıyla varlığını sürdürmez; kendi dünya görüşünü toplumun “ortak aklı” hâline getirerek de süreklilik kazanır. İnsanlar yalnızca baskı altında oldukları için değil, mevcut düzeni doğal ve alternatifsiz gördükleri ölçüde de onu yeniden üretirler. Böylece egemenlik siyasal kurumların sınırlarını aşar; okulda, ailede, medyada, kültürel üretimde ve gündelik hayatın içinde yeniden kurulur.

Bu nedenle özel savaşın görünmeyen cephesini anlamak, yalnızca devletin güvenlik politikalarını incelemekle mümkün değildir. Eğitim sistemini, ekonomik ilişkileri, kültürel üretimi, toplumsal cinsiyet rejimini, medya söylemlerini, göçü ve gündelik hayatın sıradan pratiklerini birlikte değerlendirmek gerekir. Çünkü bir toplumun hem çözölmesi hem de direnci çoğu zaman bu sessiz zeminde şekillenir.

Gençliği Geleceksizleştirme

Bu mücadelenin en kritik alanlarından biri gençliktir. Gençlik yalnızca toplumun geleceği değil, aynı zamanda bugünü dönüştürme potansiyelidir. Sorgulama, üretme, örgütlenme ve yeni yaşam biçimleri geliştirme kapasitesi büyük ölçüde genç kuşakların toplumsal dinamizmiyle beslenir. Bu nedenle gençliğin umut duygusunun aşındırılması, toplumla bağının zayıflatılması ve geleceksizleştirilmesi yalnızca bireysel sonuçlar yaratmaz; toplumun geleceğini kurma kapasitesini de doğrudan etkiler.

İşsizlik, yoksulluk, eğitimde eşitsizlik, zorunlu göç, kültürel yabancılaşma ve siyasal belirsizlik gençlerin yaşamla kurduğu bağı zayıflatabilir. Geleceğin kurulabilir olduğuna dair inanç ortadan kalktığında, bireyin kendi yaşamı üzerindeki iradesi de aşınmaya başlar. Bağımlılık, şiddet, yalnızlaşma ve toplumsal kopuş bu koşullar içerisinde daha görünür hâle gelebilir.

Madde bağımlılığını yalnızca bireysel irade veya ahlak sorunu olarak değerlendirmek bu nedenle yetersizdir. Bağımlılık; psikolojik, ekonomik, kültürel ve toplumsal boyutları olan çok katmanlı bir olgudur. Her bağımlılık aynı koşullarda ortaya çıkmadığı gibi, yoksulluk ya da dezavantajlılık da tek başına belirleyici değildir. Ancak yaşam seçeneklerinin daraldığı, umut ve aidiyet duygusunun zayıfladığı toplumsal koşulların bu tür riskleri artırabildiği de göz ardı edilemez.

Üstelik söz konusu bağımlılık yalnızca madde kullanımıyla sınırlı değildir. Kumar, dijital bağımlılık, sürekli tüketim arzusu ve kesintisiz haz arayışı da benzer bir toplumsal zeminde gelişebilir. Dikkat ekonomisi üzerine kurulu dijital platformlar, sürekli yeni ihtiyaçlar üreten tüketim kültürü ve güvencesizlik rejimi gençlerin gündelik yaşamını giderek daha fazla belirlemektedir. Sanal hazların uzun vadeli amaçların yerini aldığı yerde, bireyin yalnızca kendisiyle değil, toplumla kurduğu bağ da zayıflamaktadır.

Dolayısıyla çözüm, genci suçlamak ya da ona yalnızca bireysel sorumluluk yüklemek değil; genci kuşatan toplumsal koşulları değiştirebilecek dayanışma, örgütlenme, kültürel üretim ve kolektif yaşam alanlarını güçlendirmektir.

Göç, Hafıza ve Toplumsal Kopuş

Gençliği kuşatan bu koşulların önemli bir boyutu da göçtür. Özellikle zorunlu göç, bir topluluğun yalnızca yaşadığı mekânı değiştirmesi anlamına gelmez. Topraktan, dilden, üretim ilişkilerinden, komşuluk bağlarından ve kuşaklar boyunca oluşmuş ortak hafızadan kopuş; toplumun kendisini yeniden üretme imkânlarını da zayıflatır.

Bir köy boşaltıldığında yalnızca evler terk edilmez. Birlikte üretme biçimleri, komşuluk ilişkileri, gündelik yaşam ritimleri, sözlü kültür ve kuşaktan kuşağa aktarılan bilgi de parçalanır. Göç edenler yeni bir yaşam kurmaya çalışırken çoğu zaman geçmiş ile gelecek arasında sıkışır. Bu kırılmanın etkileri ise özellikle kadınların ve gençlerin yaşamında daha görünür hâle gelir.

Çünkü toplumsal hafıza yalnızca yazılı tarihten ibaret değildir. Dilin gündelik kullanımında, kadınların aktardığı hikâyelerde, çocuklara öğretilen şarkılarda, ortak üretimde, yas ve kutlama biçimlerinde, mahallede ve ev içindeki ilişkilerde taşınır. Bu bağların çözülmesi, toplumun kendisini tanıma ve geleceğini kendi geçmişiyle ilişki içinde kurma kapasitesini de aşındırır.

Kadınlara Yönelen Müdahale, Topluma Yönelen Müdahaledir

Özel savaş politikalarını tartışırken kadınların konumunu tali bir başlık olarak ele almak mümkün değildir. Çünkü toplumsal yaşamın yeniden üretildiği başlıca alanlardan biri kadınların emeği, bilgisi, hafızası ve toplumsal ilişkileridir. Kadınların yaşamdan, karar mekanizmalarından ve örgütlü alanlardan uzaklaştırılması yalnızca kadınların özgürlüğünü değil, toplumun bütününe örgütlenme kapasitesini zayıflatır.

Kadın bedeninin metalaştırılması, kadınların sürekli olarak güzellik ve tüketim normları üzerinden tanımlanması, şiddetin sıradanlaştırılması, ekonomik bağımlılığın derinleşmesi ve kadınların kamusal yaşamdan dışlanması birbirinden kopuk meseleler değildir. Bunların her biri kadının kendi yaşamı üzerinde söz ve karar sahibi olma kapasitesini sınırlar.

Bu nedenle kadın özgürlük mücadelesi, yalnızca kadınların hak mücadelesi değil; toplumun demokratikleşmesinin temel koşullarından biridir. Kadınların örgütlü ve kolektif deneyimleri, yalnızlaşmaya, yabancılaşmaya ve toplumsal hafızanın parçalanmasına karşı güçlü direnç alanları oluşturur. Kadınların birbirine aktardığı deneyim, bilgi ve dayanışma, toplumsal hafızanın sürekliliğini sağlayan en önemli kanallardan biridir. Tam da bu nedenle kadınların özgürleşmesi ile demokratik toplumun inşası birbirinden ayrı düşünülemez.

Çözülmenin Karşısında Demokratik Toplum

Özel savaş politikalarına karşı mücadele, yalnızca ortaya çıkan sonuçlarla baş etmek anlamına gelmez. Asıl mesele, bu sonuçların ortaya çıkmasına imkân veren toplumsal zemini dönüştürebilmektir.

Bir toplumun hafızasını, dilini, kültürünü ve dayanışma ilişkilerini koruyabilmesi, kendi yaşamını örgütleyebilme kapasitesiyle doğrudan ilişkilidir. Bu nedenle dilin korunması, eleştirel düşüncenin geliştirilmesi, kültürel üretimin güçlendirilmesi, kadınların ve gençlerin toplumsal yaşamın öznesi hâline gelmesi, kolektif hafızanın kayıt altına alınması ve dayanışma ağlarının büyütülmesi yalnızca kültürel faaliyetler değildir. Bunların her biri toplumun kendi varlığını ve geleceğini yeniden üretmesinin araçlarıdır.

Toplumsal çözülmenin karşısındaki en güçlü cevap da burada ortaya çıkar: insanların birbirleriyle kurduğu bağları güçlendirmek, ortak karar alma iradesini büyütme ve birlikte yaşam deneyimini yeniden üretmek.

Demokratik toplum tam da bu nedenle yalnızca siyasal kurumlara ilişkin bir model değildir. Gündelik yaşam içerisinde kurulan ilişkilerle, mahallede, sokakta, kadınların ve gençlerin örgütlenmelerinde, kültürel çalışmalarda, dayanışma ağlarında ve ortak karar mekanizmalarında gelişen bir toplumsal yaşam biçimidir.

Komünler ve meclisler de bu çerçevede yalnızca belirli örgütsel modeller olarak değil, toplumun kendi sorunları etrafında bir araya gelme, birlikte düşünme, karar alma ve

özüm üretme iradesinin somutlaştığı demokratik zeminler olarak anlam kazanır. Buradaki temel mesele örgütsel biçimin kendisinden önce, toplumun kendi yaşamına ilişkin söz ve karar sahibi olmasıdır.

Özel savaş politikaları bireyi yalnızlaştıran, toplumsal bağları zayıflatan ve ortak hafızayı parçalayan süreçler yaratırken; demokratik toplum bunun karşısında dayanışmayı, özgür iradeyi, ortak üretimi ve birlikte yaşamı güçlendirmeyi esas alır.

Bu nedenle bir toplumun geleceğini yalnızca maruz kaldığı baskılar ve müdahaleler belirlemez. Gelecek, aynı zamanda toplumun bu müdahaleler karşısında geliştirdiği örgütlü irade, hafızasını koruma kapasitesi ve yeni bir yaşam kurma gücüyle şekillenir.

Belki de bugün sorulması gereken temel soru şudur: Özel savaş politikalarının toplumda yarattığı çözülmeye karşı nasıl direnileceğinden önce, nasıl bir yaşam kurulacaktır?

Çünkü demokratik toplum, yalnızca savunulacak bir gelecek tasavvuru değil; bugünden, gündelik yaşamın içinde, kadınların, gençlerin ve toplumun örgütlü iradesiyle kurulmaya başlanan bir yaşam biçimidir.

İmam Hatipler, Müfredat ve Milliyetçi-Dinci Eğitim: “Makul Öğrenci”den “Makul Kadın”a

Funda Demir Bozkurt-9 Ağustos 2026



Nitekim yeni müfredatın merkezine yerleştirilen “erdemli insan”, “millî şahsiyet”, “millî ve manevi değerlere bağlı birey”, “huzurlu aile ve toplum” gibi tanımlar ilk bakışta tartışmasız ve olumlu kavramlarmış gibi sunulmaktadır. Ancak eğitimde asıl soru, hangi değerlerin öğretileceğinden önce, bu değerlerin kim tarafından, hangi toplumsal ilişkiler içinde ve hangi siyasal amaçla tanımlandığıdır

Türkiye’de eğitim sistemi uzun süredir yalnızca içerik ve yöntem bakımından değil, temel amacı bakımından da köklü bir dönüşümden geçiriliyor. Kamusal, bilimsel, demokratik ve eşitlikçi eğitim anlayışı sistemli biçimde tasfiye edilirken; onun yerine dinî referansların, milliyetçi söylemin, aile merkezli toplumsal düzenin ve itaati esas alan bir yurttaşlık anlayışının belirleyici olduğu yeni bir eğitim rejimi kuruluyor.

İmam hatip okullarının yaygınlaştırılması, karma eğitimin tartışmaya açılması, toplumsal cinsiyet eşitliği yaklaşımının eğitim politikalarında geri plana itilmesi, “millî ve manevi değerler” söyleminin bütün eğitim sistemine yerleştirilmesi, ÇEDES benzeri projeler, okulların dinî kurumlarla kurduğu ilişkinin genişlemesi ve militarist-milliyetçi içeriklerin güçlendirilmesi birbirinden kopuk uygulamalar değildir. Bunların tümü, nasıl bir öğrenci, nasıl bir kadın ve nihayetinde nasıl bir toplum istendiğine ilişkin siyasal bir yönelimin parçalarıdır.

Bu yönelim artık yalnızca siyasal söylemler üzerinden de okunmuyor. 2024 yılında uygulamaya konulan Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından

doğrudan “millî ve manevi değerleri koruyup geliştirmeyi” hedefleyen bir eğitim modeli olarak tanımlanıyor. Modelin merkezindeki “Erdem-Değer-Eylem” çerçevesinin nihai hedeflerinden biri “Huzurlu Aile ve Toplum” olarak ifade ediliyor; öğrenci profilinde ise “vatanseverlik” temel niteliklerden biri olarak yer alıyor. Eğitim programlarının bu kavramlar etrafında yeniden düzenlenmesi, eğitimin yalnızca bilgi ve beceri aktaran tarafsız bir alan olmadığını; makbul görülen toplumsal değerlerin, aile anlayışının ve yurttaşlık modelinin üretildiği siyasal bir alan olduğunu bir kez daha gösteriyor.

Benzer biçimde Millî Eğitim Bakanlığı, Diyanet İşleri Başkanlığı ve Gençlik ve Spor Bakanlığı arasında yürütülen “Çevreme Duyarlıyım, Değerlerime Sahip Çıkıyorum” yani ÇEDES projesi, dinî kurumların okul yaşamıyla ilişkisini daha görünür hâle getiren örneklerden biridir. Proje resmî olarak sevgi, saygı, sorumluluk, vatanseverlik ve benzeri değerlerin kazandırılması üzerinden tanımlansa da eğitim alanında asıl tartışılması gereken, kamusal eğitimin değerler sisteminin hangi kurumlar tarafından ve hangi referanslarla şekillendirildiğidir.

Bu düzenin merkezinde özgür, eleştirel düşünen, haklarının bilincinde olan ve gerektiğinde otoriteye itiraz eden birey değil; kendisine çizilen sınırlar içinde hareket eden bir “makul öğrenci” bulunmaktadır. Kız çocukları açısından ise bu projenin daha özel bir karşılığı vardır. Onlara biçilen toplumsal rol; bağımsız bir birey ve eşit bir yurttaş olmaktan çok, aileye bağlılık, itaat, annelik, fedakârlık, mahremiyet ve iktidarın tanımladığı “ahlak” üzerinden kurulmaktadır.

İmam hatip okullarının yaygınlaştırılması uzun süredir “velilerin talebi”, “eğitimde çeşitlilik” ve “tercih özgürlüğü” söylemleriyle meşrulaştırılmaya çalışılıyor. Ancak imam hatiplerin eğitim sistemi içindeki ağırlığı artık yalnızca ideolojik bir tartışma değil, sayılar üzerinden de takip edilebilecek büyüklüktedir. Millî Eğitim Bakanlığının verilerine göre 2024-2025 eğitim öğretim yılında yalnızca Anadolu imam hatip liselerinde 487 bin 263 öğrenci eğitim görmektedir. 2012-2013 yılında imam hatip liselerindeki öğrenci sayısı 278 bin 291’di. Dolayısıyla burada yalnızca bireysel okul tercihlerinden değil, kamu politikalarıyla uzun yıllara yayılan bir eğitim yöneliminden söz etmek gerekir.

İmam hatipleştirme yalnızca din derslerinin sayısının artırılması anlamına gelmiyor. Aynı zamanda çocuğun bilgiyle, toplumla, otoriteyle, kendi bedeniyle ve karşı cinsle kuracağı ilişkinin belirli bir dinî yorum doğrultusunda biçimlendirilmesini ifade ediyor. Eğitimin amacı dünyayı anlamak, sorgulamak ve değiştirmek olmaktan çıkarılarak mevcut

toplumsal düzenin değerlerini benimsetmeye indirgeniyor. Bu anlayışta öğretmen, öğrencinin bilgiye ulaşmasını sağlayan bir rehber olmaktan çok belirlenmiş değerleri aktaran bir otoriteye; okul ise farklı düşüncelerin karşılaşabildiği çoğulcu bir alan olmaktan çıkarılarak ideolojik bir biçimlendirme merkezine dönüştürülüyor.

Bu süreç aynı zamanda çocukların düşünce ve inanç özgürlüğü, bilimsel bilgiye ulaşma hakkı ve kendi geleceklerini özgürce kurma haklarıyla doğrudan ilgilidir. Nitekim yeni müfredatın merkezine yerleştirilen “erdemli insan”, “millî şahsiyet”, “millî ve manevi değerlere bağlı birey”, “huzurlu aile ve toplum” gibi tanımlar ilk bakışta tartışmasız ve olumlu kavramlarmış gibi sunulmaktadır. Ancak eğitimde asıl soru, hangi değerlerin öğretileceğinden önce, bu değerlerin kim tarafından, hangi toplumsal ilişkiler içinde ve hangi siyasal amaçla tanımlandığıdır.

Ahlak; evrensel insan hakları, eşitlik, özgürlük, barış, dayanışma ve adalet üzerinden değil, belirli bir dinî, millî ve aileci anlayış üzerinden tanımlandığında eğitim özgürleştirici değil, disipline edici bir işlev kazanır. Öğrenciden ahlaki bir özne olarak kendi kararlarını oluşturması değil, önceden belirlenmiş davranış kalıplarına uyması beklenir. İktidarın “iyi öğrencisi” çoğu zaman soru soran, haksızlığa itiraz eden, eşitsizlikleri görünür kılan öğrenci değildir. Makul öğrenci; devlete, millete, aileye ve otoriteye bağlı, kendisine verilen görevleri yerine getiren, sınırlarını bilen ve düzeni sorgulamayan öğrencidir.

Bilimsel düşüncenin, toplumsal eşitliğin ve çoğulculuğun müfredatta geri çekilmesine karşılık vatanseverlik, itaat, aile, maneviyat ve gelenek vurgusunun güçlendirilmesi bu nedenle tesadüf değildir. Müfredat aracılığıyla yalnızca bilgi değil, belirli bir yaşam biçimi de üretilmektedir. Bu yönelimin en belirgin görünümlerinden biri de karma eğitimin giderek daha fazla tartışmaya açılmasıdır.

Karma Eğitim ve Cinsiyetlendirilmiş Gelecek

Karma eğitim, kız ve erkek çocukların yalnızca aynı sınıfta bulunması değildir. Çocukların birbirlerini eşit bireyler olarak tanımasının, birlikte öğrenmesinin, birlikte üretmesinin ve ortak yaşam kültürü geliştirmesinin temel araçlarından biridir. Karma eğitime yönelik her tartışma, kadınlarla erkekler arasındaki toplumsal ayrımın daha çocukluk döneminde yeniden kurulması anlamına gelir. Çocukların cinsiyetlerine göre ayrılması, onların farklı toplumsal roller için yetiştirilmesinin önünü açar. Erkek çocuklarına kamusal alan, güç, otorite ve karar verme; kız çocuklarına ise özel alan, bakım, aile ve itaat rolleri biçilir.

Kız çocuklarının okullaşmasını artırma gerekçesiyle kız okullarının savunulması da bu ideolojik yönelimi ortadan kaldırmaz. Devletin görevi toplumsal önyargılara uyum sağlamak değil, bu önyargıları ortadan kaldırmaktır. Kız çocuklarının eğitime erişimi; onları erkek çocuklarından ayırarak değil, yoksulluğu, çocuk yaşta zorla evlilikleri, bakım yükünü, ulaşım sorunlarını, tacizi ve aile baskısını ortadan kaldırarak güvence altına alınabilir. Karma eğitimin aşındırılması bu nedenle yalnızca pedagojik bir gerileme değil, kadınların kamusal alandaki varlığını sınırlandıran ve cinsiyetler arası eşitsizliği doğallaştıran siyasal bir tercihtir.

Eğitim sistemi çocuklara yalnızca ders içerikleri öğretmez. Aynı zamanda kadınların ve erkeklerin toplumdaki yerini, hangi mesleklerin kimlere uygun görüldüğünü, aile içinde kimin hangi görevi üstleneceğini ve kimin söz sahibi olacağını da öğretir. Ders kitaplarında annenin yemek yapan, çocuk bakan, evi düzenleyen; babanın çalışan, yöneten ve karar veren kişi olarak gösterilmesi basit bir görsel tercih değildir. Bu temsiller, cinsiyete dayalı iş bölümünü çocukların zihninde doğal ve değişmez hâle getirir.

Toplumsal cinsiyet eşitliği eğitiminin hedef alınmasının temel nedenlerinden biri de budur. Çünkü eşitlik eğitimi kız çocuklarının kendi hayatları, bedenleri ve gelecekleri üzerinde söz sahibi olmasını; erkek çocuklarının ise üstünlük, şiddet ve egemenlik üzerinden kurulan erkeklik rollerini sorgulamasını sağlar. Toplumsal cinsiyet eşitliği kavramının yerine “fıtrat”, “mahremiyet”, “aile değerleri” ve “ahlak” kavramlarının geçirilmesi ise kadınlarla erkekler arasındaki tarihsel ve toplumsal eşitsizlikleri görünmez kılar. Böylece eşitsizlik bir hak sorunu olmaktan çıkarılıp yaratılışın veya geleneğin doğal sonucu gibi sunulur.

Tek Dil, Tek Kimlik ve Anadili

Eğitim sisteminin milliyetçi niteliği tartışılırken meselenin yalnızca ders kitaplarındaki vatan, millet veya askerlik anlatılarıyla sınırlı olmadığı da görülmelidir. Türkiye’de eğitim sisteminin en temel meselelerinden biri, farklı halkların ve dillerin eğitim alanındaki varlığının nasıl tanımlandığıdır.

Bu noktada Kürt çocukların deneyimi özel bir yerde durmaktadır. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nın 42. maddesi bugün hâlâ “Türkçeden başka hiçbir dilin” Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarına ana dilleri olarak okutulamayacağını ve öğretilmeyeceğini düzenlemektedir. Kürtçe’nin Kurmancca ve Zazaca lehçeleri devlet okullarında “Yaşayan Diller ve Lehçeler” başlığı altında seçmeli ders olarak yer alabilse de bu durum, çocuğun

kendi ana dilinde eğitim görme hakkıyla aynı şey değildir. Ana dili haftada birkaç saat seçilebilen bir ders olmakla, matematiğin, tarihin, hayat bilgisinin, fen bilimlerinin ve dünyanın o dil aracılığıyla öğrenilebildiği bir eğitim dili olmak arasında temel bir fark vardır.

Bir Kürt çocuk açısından okul böylece yalnızca bilgi edinilen bir kurum değil, kendi diliyle kamusal dil arasındaki hiyerarşiyi ilk kez deneyimlediği alanlardan biri hâline gelir. Evde annesiyle, ninesiyle veya çevresiyle konuştuğu dilin okulun bilgi dili olamaması, çocuğa hangi dilin kamusal, hangi dilin özel; hangi dilin bilgi üreten, hangi dilin yalnızca ev içinde konuşulabilen bir dil olduğu konusunda güçlü bir mesaj verir.

Bu durum milliyetçi eğitim anlayışının gündelik yaşamdaki en somut karşılıklarından biridir. Çünkü tekçilik yalnızca “hepimiz aynıyız” demekle kurulmaz; farklı olanın görünür olabileceği alanların sınırlandırılmasıyla da üretilir. Dilin okulda görünmezleşmesi aynı zamanda o dilin taşıdığı hafızanın, edebiyatın, coğrafyanın, anlatıların ve tarihsel deneyimlerin de eğitim alanının dışında bırakılması anlamına gelir.

Bu meselenin toplumsal cinsiyet boyutu ise ayrıca önemlidir. Dilin kuşaklar arasında aktarımında kadınların, özellikle annelerin ve büyükannelerin önemli bir rol üstlendiği birçok toplumsal deneyimde görülmektedir. Kürt kız çocukları açısından okulda yaşanan dilsel dışlanma ile kadınlara biçilen toplumsal roller birbirinden bağımsız değildir. Bir yandan kendi ana dili kamusal bilgi üretiminin dışına itilirken, diğer yandan kız çocuklarına aile, bakım, itaat ve mahremiyet eksenli bir gelecek çizildiğinde; dilsel, ulusal ve toplumsal cinsiyete dayalı eşitsizlikler aynı yaşam içerisinde kesişir.

Bu nedenle ana dilinde eğitim talebi yalnızca dilsel bir hak değildir. Çocuğun kendisini değersizleştirmeden bilgiyle ilişki kurabilmesinin, ailesinden ve toplumsal hafızasından kopmadan eğitim alabilmesinin, farklı kimliklerin eşit kabul edildiği demokratik bir kamusal alanın oluşturulmasının temel koşullarından biridir.

“Makul Kadın”ın İnşası

Bu eğitim anlayışı, iktidarın aile politikalarından bağımsız değildir. Kadın bu politikalar içinde bağımsız bir yurttaş olarak değil, ailenin devamlılığını sağlayan anne ve eş olarak tanımlanmaktadır. Aile ise farklı bireylerin özgür ve eşit ilişkiler kurduğu bir yaşam alanı olmaktan çok; erkeğin otoritesine, kadının bakım emeğine ve çocukların itaatine dayalı hiyerarşik bir yapı olarak ele alınmaktadır.

Kız çocuklarına eğitim yoluyla verilen mesaj da bu çerçevede şekillenmektedir: Okuyabilirsin, çalışabilirsin ve meslek sahibi olabilirsin; ancak bütün bunlar aile içindeki sorumluluklarını, anneliği, fedakârlığı ve sana çizilen ahlak sınırlarını aşmamalıdır.

Bu nedenle iktidarın kadın modeli, kamusal yaşamdan tamamen çekilmiş bir kadınla sınırlı değildir. Arzu edilen kadın; eğitilmiş ve çalışan ama bakım yükünü sorgulamayan, aile içindeki eşitsiz iş bölümüne itiraz etmeyen, boşanmayı düşünmeyen, şiddeti görünür kılmayan ve fedakârlığı doğal görevi sayan kadındır. “Makul kadın”, kendi yaşamını özgürce kuran kadın değil; aile, din ve millet adına kendisinden vazgeçmesi beklenen kadındır. Eğitimin kız çocuklarına çizdiği gelecek de giderek bu kalıbın içine sıkıştırılmaktadır.

Burada eğitim ile kadın politikaları arasındaki ilişki daha açık görülmektedir. Bir kız çocuğuna küçük yaşlardan itibaren ailenin korunmasından, mahremiyetten, fedakârlıktan ve bakım sorumluluğundan öncelikle onun sorumlu olduğu öğretiliyorsa, yetişkin olduğunda karşılaştığı eşitsiz bakım yükü yalnızca aile içerisinde kendiliğinden ortaya çıkmış bir durum değildir. Eğitimden medyaya, aile politikalarından dinî söylemlere kadar geniş bir ideolojik alan tarafından yeniden üretilmektedir.

Kadının bedeni üzerindeki denetim de bu ilişkinin parçasıdır. Kadınların nasıl giyineceği, nasıl yaşayacağı, kaç çocuk doğuracağı, evlenip evlenmeyeceği veya boşanıp boşanmayacağına ilişkin siyasal ve toplumsal müdahaleler, “makul kadın”ın sınırlarını sürekli yeniden çizer. Kadının yaşamı yalnızca kendisine ait bir alan olmaktan çıkarılarak ailenin, toplumun ve milletin devamlılığıyla ilişkilendirilir.

Bu nedenle kız çocuklarının eğitim hakkını yalnızca okula kayıt oranları üzerinden tartışmak yeterli değildir. Bir kız çocuğunun okula gidebilmesi kadar, orada nasıl bir gelecek tahayyülüyle karşılaştığı da önemlidir. Ona kendi yaşamını özgürce kurabileceği mi, yoksa aile ve toplum adına kendisinden vazgeçmesi gereken bir yaşam mı anlatılmaktadır?

Milliyetçilik, Militarizm ve Erkeklik

Eğitim sisteminin dinselleştirilmesi, milliyetçilik ve militarizmden de ayrı düşünülemez. Savaşların, fetihlerin, kahramanlıkların ve askerî başarıların yüceltilmesi; farklı kimliklerin, halkların, inançların ve ana dillerinin görünmezleştirilmesi, çocuklara tekçi ve hiyerarşik bir toplum anlayışı kazandırmaktadır.

Militarist eğitim aynı zamanda belirli bir erkeklik modelini de üretir. Erkek çocuk güçlü, cesur, savaşçı ve koruyucu; kız çocuk ise korunması gereken, fedakâr ve destekleyici olarak tanımlanır. Erkek aileyi, milleti ve devleti koruyacak; kadın ise korunacak değerlerin ve “namusun” taşıyıcısı olacaktır.

Böylece milliyetçilik ile patriyarka birbirini tamamlar. “Vatan”ın korunması erkekliğin görevi olarak tanımlanırken, kadın bedeni ve kadınların yaşamı korunması ve denetlenmesi gereken bir toplumsal sınır gibi görülür. Erkeğe savaşçı ve koruyucu, kadına fedakâr ve korunması gereken rollerin verilmesi, çocukların yalnızca cinsiyetlerini değil, devlet ve toplumla kuracakları ilişkiyi de biçimlendirir.

Tek dil, tek kimlik, tek inanç ve tek yaşam biçimi etrafında kurulan eğitim sistemi, farklı olanı tehdit olarak gösterir. Çoğulculuk yerine tekçilik, dayanışma yerine rekabet, barış yerine güç, özgürlük yerine itaat yüceltilir.

Bütün bu politikaların ortak amacı yalnızca bugünün okulunu değiştirmek değildir. Eğitim aynı zamanda geleceğin toplumsal düzenini kurmanın aracıdır. Çocuklara küçük yaşlardan itibaren hangi yaşamların meşru, hangi düşüncelerin tehlikeli, hangi kimliklerin merkezde, hangilerinin kenarda ve hangi itirazların kabul edilemez olduğu öğretilmektedir.

Böyle bir sistemde “makul öğrenci”; itaat eden, rekabet eden, otoriteyi sorgulamayan ve toplumsal eşitsizlikleri doğal kabul eden öğrencidir. “Makul kadın” ise bütün bunlara ek olarak anneliğe, aileye, sessizliğe ve geleneksel cinsiyet rollerine bağlı kalması beklenen kadındır.

Nasıl Bir Eğitim?

Eğitim alanındaki dönüşüm bu nedenle yalnızca ders programlarının ya da okul türlerinin değişmesi değildir. Nasıl bir toplumda yaşayacağımızın, kadınların eşit yurttaş mı yoksa ailenin hizmetindeki bireyler mi olacağının, çocukların özgür bireyler mi yoksa otoriteye bağlı özneler mi olarak yetişeceğinin mücadelesidir.

Bu kuşatmaya karşı yalnızca mevcut uygulamalara itiraz etmek yetmez. Nasıl bir eğitim istediğimizi de açık biçimde ortaya koymak gerekir.

Savunulması gereken eğitim; kamusal, parasız, bilimsel, laik, demokratik, cinsiyet eşitlikçi, çoğulcu ve ana dilinde eğitimidir. Böyle bir eğitim çocuklara ne düşüneceklerini

değil, nasıl düşüneceklerini öğretir. Onları belirli bir inancın, kimliğin, cinsiyet rolünün ya da siyasal görüşün kalıplarına hapsetmez.

Ama demokratik eğitim yalnızca farklı bir müfredat hazırlamakla kurulamaz. Öğrencilerin, öğretmenlerin, velilerin, kadın örgütlerinin ve yaşadıkları toplumun eğitim süreçlerinde gerçek anlamda söz ve karar sahibi olması gerekir. Okul, merkezi otoritenin yukarıdan belirlediği değerlerin aktarıldığı bir kurum olmaktan çıkarılıp bulunduğu toplumla ilişki kurabilen demokratik bir yaşam alanına dönüşmelidir.

Öğrencilerin yalnızca kurallara uyan kişiler değil, okul yaşamına ilişkin karar süreçlerinin parçası olduğu öğrenci meclisleri güçlendirilmelidir. Öğretmenlerin pedagojik ve akademik özerkliği güvence altına alınmalı; eğitim politikaları öğretmenlerin söz hakkının olmadığı merkezi kararlarla belirlenmemelidir. Velilerin ve yerel toplulukların katılımı, çocukların haklarını sınırlandıran muhafazakâr baskı mekanizmalarına değil, demokratik ve eşitlikçi karar süreçlerine dayanmalıdır.

Ana dilinde eğitim bir seçmeli ders meselesine indirgenmemeli; çocukların kendi ana dillerinde bilgi üretebildiği, öğrenebildiği ve kendilerini ifade edebildiği çok dilli bir kamusal eğitim sistemi kurulmalıdır. Kürtçe başta olmak üzere Türkiye’de konuşulan diller, yalnızca folklorik veya kültürel unsurlar olarak değil, bilgi ve eğitim dilleri olarak kabul edilmelidir.

Toplumsal cinsiyet eşitliği ise ayrı bir dersin konusu olmanın ötesine geçirilmelidir. Ders kitaplarından öğretmen eğitime, okul yönetiminden meslek yönlendirmelerine kadar bütün eğitim sistemi eşitlik perspektifiyle yeniden düzenlenmelidir. Çocuklara bakım emeğinin kadınların doğal görevi olmadığı, hiçbir mesleğin kadınlara veya erkeklere ait olmadığı, erkekliğin şiddet ve egemenlikle kurulmak zorunda olmadığı ve kız çocuklarının hayatlarının merkezinde evlilik ve anneliğin bulunmasının zorunlu olmadığı öğretilmelidir.

Okullar çocukların yalnızca akademik başarı için birbirleriyle rekabet ettiği yerler değil; dayanışmayı, ortak üretimi, farklılıklarla birlikte yaşamayı ve demokratik karar almayı deneyimlediği alanlar hâline gelmelidir. Çünkü demokrasi yalnızca yurttaşlık bilgisi dersinde anlatılarak öğrenilemez. Çocuk demokratik bir okulda yaşamadıkça, söz hakkının, eşitliğin ve birlikte karar almanın ne anlama geldiğini yalnızca kitaplardan öğrenemez.

Kız çocuklarının geleceği annelik, evlilik ve itaat üzerinden kurulamaz. Erkek çocuklarının geleceği de güç, egemenlik ve şiddet üzerinden tanımlanamaz. Kürt çocuklarının, ana dillerini okul kapısında bırakmaları beklenemez. Farklı inançlardan veya inançsız çocukların tek bir dinî değerler dünyasına uyum göstermeleri zorunlu tutulamaz.

Eşitsizliği öğrenen çocuklar, eşitsizliği yeniden üreten yetişkinlere dönüşür. Tekçiliği öğrenen çocuklar farklılığı tehdit olarak görür. İtaati öğrenen çocukların ise adaletsizliğe itiraz etmeleri giderek zorlaşır.

Bu nedenle eğitimin görevi iktidara “makul” yurttaşlar yetiştirmek değil; kendi dili, kimliği, bedeni ve yaşamı üzerinde söz sahibi olan; özgür, eşit, sorgulayan, dayanışmacı ve farklılıklarla barış içinde bir arada yaşayabilen bireylerin önünü açmaktır.

Bugün eğitim alanında yürütölen mücadele yalnızca okulların nasıl yönetileceğine, hangi derslerin okutulacağına veya hangi müfredatın uygulanacağına ilişkin değildir. Aynı zamanda kadınların kendi yaşamları üzerinde söz sahibi olup olmayacağıının, çocukların farklılıklarıyla birlikte var olup olamayacağıının, toplumun tekçilik ve itaat üzerinden mi yoksa özgürlük, eşitlik ve çoğulculuk üzerinden mi kurulacağıının mücadelesidir.

Bu nedenle demokratik, eşitlikçi ve ana dilinde eğitim talebi yalnızca eğitim politikalarına ilişkin bir talep değildir. Kadınların, çocukların, farklı halkların ve bütün toplumun nasıl bir gelecekte yaşayacağına ilişkin kurucu bir mücadeledir.

Eğitim Emekçileri Geleceği ve Haklarını Savunuyor

Simge Yardım-9 Ağustos 2026



Özel sektörde çalışan eğitim emekçilerine “Düşük ücrete razı olun”, mülakat mağdurlarına “Sınav başarınız yetmez”, KHK’li eğitim emekçilerine ise “Keyfî bir biçimde mesleğinizden çıkarılabilirsiniz” denilmektedir. Eğitim emekçileri bu dayatmaların tamamına karşı çıkmaktadır

Siyasal iktidarın toplumu baskı, yoksulluk ve güvencesizlik üzerinden yönetmeye çalıştığı; buna karşılık emekçilerin, kadınların, gençlerin, halkların ve ezilenlerin itirazlarının giderek daha görünür hâle geldiği bir dönemden geçiyoruz. Hayat pahalılığı büyüyor, ücretler eriyor, kamusal hizmetler piyasaya açılıyor; hukukun ve demokratik kurumların alanı her geçen gün daha da daraltılıyor. İktidar, toplumun geniş kesimlerini etkileyen sorunlara çözüm üretmek yerine itiraz edenleri susturmayı, meydanları yasaklamayı ve hak arayanların karşısına polis barikatları çıkarmayı tercih ediyor.

Ancak baskı arttıkça toplumun farklı kesimlerinde biriken öfke de büyüyor. İşçiler düşük ücretlere, kadınlar şiddete ve eşitsizliğe, gençler geleceksizliğe, öğrenciler ise haklarını yok sayan eğitim politikalarına karşı seslerini yükseltiyor. Emekliler insanca yaşamaya yetecek bir gelir, kamu emekçileri güvenceli çalışma, ataması yapılmayan eğitim emekçileri ise mesleklerini yapabilme hakkı için mücadele ediyor. Türkiye’nin dört bir yanında gelişen bu itirazlar birbirinden bağımsız değildir. Hepsinin temelinde emeği değersizleştiren, toplumu yoksullaştıran ve en temel demokratik hakları tehdit olarak gören bir yönetim anlayışı bulunmaktadır.

Eğitim emekçilerinin son dönemde yükselen mücadelesi de bu genel tablonun dışında değildir. Bir yanda yıllarca eğitim almasına ve sınavlarda başarılı olmasına rağmen siyasi ve idari takdire dayalı mülakat sistemi nedeniyle ataması yapılmayan eğitim emekçileri, diğer yanda özel okul ve kurslarda asgari ücret düzeyindeki ücretlerle, uzun çalışma saatleriyle ve iş güvencesinden yoksun biçimde çalıştırılan eğitim emekçileri bulunmaktadır. Bir başka tarafta ise haksız ve hukuksuz biçimde kamu görevinden uzaklaştırılan; öğrencilerinden, mesleklerinden ve ekonomik güvencelerinden koparılan KHK’li eğitim emekçileri adalet talebini sürdürmektedir.

Eğitim emekçilerinin uzun süredir yaşadığı ekonomik, sosyal ve mesleki sorunlar, son dönemde farklı mücadele biçimleriyle yeniden kamuoyunun gündemine taşındı. Özel öğretim kurumlarında çalışan eğitim emekçilerinin taban ücret ve güvenceli çalışma talebiyle gerçekleştirdiği eylemler, mülakat mağduru eğitim emekçilerinin atama mücadelesi ve KHK’lerle ihraç edilen kamu emekçilerinin görevlerine dönmek için sürdürdüğü direniş, emeğin içinde bulunduğu durumu görünür kıldı. Bu mücadeleler aynı zamanda emeğin özgürleşmesi, adalet ve demokratik yaşam taleplerinin haklılığını da ortaya koydu. Mücadelelere yönelen polis müdahaleleri ise iktidarın emekçilerin hak ve adalet taleplerine nasıl yaklaştığını bir kez daha gösterdi.

Bu kesimlerin yaşadıkları ilk bakışta farklı sorunlar gibi görünse de aynı politikanın sonuçlarıdır. Mülakat sistemi liyakatin yerine sadakati, özel öğretim kurumlarındaki sömürü kamusal eğitimin yerine piyasayı, KHK rejimi ise hukukun yerine idari keyfiliği koymaktadır. Bütün bu uygulamaların ortak hedefi, eğitim emekçilerini güvencesiz, itaatkâr ve örgütsüz hâle getirmektir.

Ankara’da açlık grevine başlayan eğitim emekçileriyle KHK’li eğitim emekçilerinin Adalet Nöbeti arasında güçlü bir bağ vardır. Birinde mülakatla, diğerinde kararnameyle; birinde patronların keyfî sözleşmeleriyle, diğerinde iktidarın idari kararlarıyla eğitim emekçilerinin yaşamları belirlenmektedir. Her iki durumda da hukuk, liyakat ve emek hakkı yerine keyfîlik egemen kılınmaktadır. Özel sektörde çalışan eğitim emekçilerine “Düşük ücrete razı olun”, mülakat mağdurlarına “Sınav başarınız yetmez”, KHK’li eğitim emekçilerine ise “Keyfî bir biçimde mesleğinizden çıkarılabilirsiniz” denilmektedir. Eğitim emekçileri bu dayatmaların tamamına karşı çıkmaktadır.

Eğitim emekçilerinin yükselttiği mücadele eşitlik, özgürlük, demokrasi ve hak mücadelesidir. Özel sektörde çalışan eğitim emekçileri; taban ücret hakkının yasal

güvenceye alınması, sigorta primlerinin gerçek ücret üzerinden yatırılması, belirli süreli ve güvencesiz sözleşmelerin sona erdirilmesi ve demokratik bir çalışma yaşamının kurulması için mücadele ediyor. Mülakat mağduru eğitim emekçileri ise yazılı sınavlarda elde ettikleri başarıların sözlü sınavlarla ortadan kaldırılmasına itiraz ederek haklarının teslim edilmesini talep ediyor.

KHK’li eğitim emekçilerinin mücadelesi ise Türkiye’nin yakın tarihindeki en ağır hukuksuzluklardan biriyle yüzleşme mücadelesidir. Olağanüstü hâl döneminde çıkarılan kararnamelerle on binlerce eğitim emekçisi kamu görevinden çıkarıldı. İhraç edilenler yalnızca işlerini değil; sosyal güvencelerini, mesleklerini yapma haklarını ve toplumsal yaşam içindeki yerlerini de kaybetme riskiyle karşı karşıya bırakıldı. Hukuki süreçlerin uzatılması ve etkili bir başvuru yolunun oluşturulmaması, ihraçları süreklileşen bir cezalandırma hâline getirdi.

KHK rejimi aynı zamanda kamu emekçilerine yönelik kapsamlı bir gözdağı politikasına dönüştü. İktidarın eğitim, barış, emek, kadın hakları ya da ana dilinde eğitim politikalarına itiraz eden sendikalı kamu emekçilerine “İşinizi ve geleceğinizi kaybedebilirsiniz” mesajı verildi. Böylece kamu hizmetinin temel ilkelerinden biri olması gereken iş güvencesi, siyasal sadakate bağlanmak istendi. KHK’li eğitim emekçilerinin yıllardır meydanlarda sürdürdüğü mücadele, bu nedenle salt işe dönüş talebi değildir. Bu mücadele; hukukun, sendikal hakların ve toplumsal hafızanın korunması mücadelesidir. “İşimizi geri istiyoruz” sözü, aynı zamanda “Keyfî biçimde cezalandırılmayı kabul etmiyoruz” demektir.

Kadın eğitim emekçileri bakımından ise bu politikaların sonuçları daha da ağırdır. Eğitim alanında kadınların sayısal ağırlığına rağmen yönetim kademelerinde erkek egemenliği sürmekte; kadın eğitim emekçileri düşük ücret, güvencesizlik, mobbing ve bakım yüküyle aynı anda mücadele etmek zorunda kalmaktadır. Kadın emeği hem okulda hem evde görünmez kılınmaktadır.

Özel öğretim kurumlarında çalışan kadın eğitim emekçileri; evlilik, hamilelik ya da annelik gerekçesiyle işten çıkarılma, sözleşmelerinin yenilenmemesi veya idari baskıyla karşı karşıya kalmaktadır. KHK ile ihraç edilen kadın eğitim emekçileri ise ekonomik güvencelerini kaybetmenin yanında aile ve toplum baskısıyla da karşı karşıya kalmaktadır. Kadınların ekonomik bağımsızlığını zayıflatan her uygulama, onları erkek şiddetine ve eşitsiz ilişkilere karşı daha savunmasız hâle getirmektedir.

Bu nedenle eğitim emekçilerinin mücadelesi aynı zamanda bir kadın mücadelesidir. Taban ücret talebi kadınların ekonomik bağımsızlığıyla, iş güvencesi toplumsal yaşama eşit katılımı, sendikal örgütlenme ise kadınların iş yerinde söz ve karar sahibi olmasıyla doğrudan bağlantılıdır. Kadın mücadelesinin yıllardır ortaya koyduğu gibi şiddet yalnızca fiziksel saldırı değildir. Yoksulluk, işsizlik, güvencesizlik, ayrımcılık ve örgütlenme hakkının engellenmesi de şiddetin biçimleridir. Eğitim emekçilerinin gazla, darpla ve gözaltıyla karşılaşması, bu yapısal şiddetin sokaktaki devamıdır.

Burada asıl sorulması gereken şudur: Bir ülkenin eğitim emekçileri, haklarını anlatabilmek için neden açlık grevine başlamak zorunda kalıyor? Neden Meclis'e yürümek isteyen eğitim emekçilerinin karşısına çevik kuvvet çıkıyor? Neden yıllardır görevlerine dönmeyi bekleyen KHK'li eğitim emekçilerinin Adalet Nöbeti polis zoruyla engellenmeye çalışılıyor?

Bu soruların yanıtı, iktidarın eğitim ve toplum anlayışında saklıdır. Düşünen, sorgulayan, örgütlenen ve itiraz eden eğitim emekçisi istenmemektedir. Eğitim emekçisinin yalnızca kendisine verilen müfredatı uygulayan, yöneticilerin talimatlarına uyan ve çalışma koşullarını sorgulamayan bir görevliye dönüştürülmesi hedeflenmektedir. Çünkü eleştirel düşünen eğitim emekçisi, öğrencilerinin de soru sormasını sağlar. Örgütlü eğitim emekçisi iş yerindeki keyfiliğe karşı çıkar. Güvenceli eğitim emekçisi siyasi baskıya boyun eğmez. Kendi hakkını savunan eğitim emekçisi; öğrencilerin, kadınların, işçilerin, halkların ve toplumun bütün ezilen kesimlerinin haklarını da savunur.

Bu nedenle eğitim emekçilerine yönelik saldırı sadece bir meslek grubuna yönelik değildir. Eğitim emekçilerinin sürekli işini kaybetme korkusu yaşadığı, geçinebilmek için ek iş yaptığı, siyasi görüşü ya da sendikal faaliyeti nedeniyle ihraç edildiği bir düzende nitelikli eğitimden söz edilemez. Eğitim emekçisinin güvencesi, öğrencinin de güvencesidir. Eğitim emekçisinin özgürlüğü, toplumun özgürlüğüdür.

Dolayısıyla özel sektörde çalışan eğitim emekçilerinin taban ücret mücadelesi, mülakat mağdurlarının adalet talebi, ataması yapılmayan eğitim emekçilerinin istihdam hakkı, KHK'li eğitim emekçilerinin görevlerine dönme mücadelesi ve kamuda çalışan eğitim emekçilerinin nitelikli eğitim hakkı ile demokratik çalışma yaşamı talebi aynı bütünün parçalarıdır. Bu ortak mücadele; eğitim emekçilerinin emeğini değersizleştirenlere karşı emeğin özgürleşmesinin, siyasi sadakati liyakatin önüne geçirenlere karşı eşitliğin, eğitim hakkını yok sayanlara karşı eşit, özgür ve demokratik eğitimin savunulmasıdır.

Bugün eğitim emekçilerinin yükselttiği ses, geleceği belirsizleştirilen gençlerin, emeği ucuzlatılan kadınların, hukuksuz biçimde işlerinden edilen kamu emekçilerinin, yoksullukla mücadele eden ailelerin ve nitelikli eğitim hakkı ellerinden alınan çocukların sesidir. Biliyoruz ki demokratik toplumun inşası her alanda demokratikleşme ile mümkün olacaktır. Bu nedenle KHK'li kamu emekçileri için adaletin sağlanması, demokratik bir çalışma yaşamının oluşturulması, emeğin özgürleşmesi, eşit, özgür ve demokratik eğitim hakkı için eğitim emekçileri geleceği savunmaya devam ediyor.